

P. BUZOGÁNY ÁRPÁD

Mindig otthon
(Novella)

Az autók ablakán szétfolyt a nap, Mazsola egy akácfa árnyékába húzódott, sarkával a szegélykövet kopogtatta. A saroknál lassító autók egymás után húztak el mellette, a táblához közel két hátizsákos lány lengette a papírt, rajta egy távoli megye betűjelével. Mazsola táskájába tette a napszemüveget, unottan integetett. Három oldaltáskás férfi állt melléje, cipőjükön cement- és mészpor, hangosan nevetgéltek és a lányokat figyelték. Késő délutánra járt már, és Mazsola csak a más megyei autókat intette, a városbeliek a közeli fürdőhelyre igyekezhetnek, felpakolva, mert a legtöbb autó tele volt. Egy kamion elvitte a lányokat, aztán újabbak jöttek, rövid nadrágosak, csomag nélkül. Megkopott mikrobusz állt melléjük, a férfiak után a lányok is mind felültek. Hangos zene szólt, a fiatal sofőr és idősebb társa cigarettazott.

Bevágott a szél az ablakon, a férfiak hallgatagon ültek, leszálltak a második faluban. A sofőr a lányokkal beszélgetett, Mazsola kibámult az ablakon. Esti fürdés lesz, derült ki a beszélgetésből, hamarosan egyedül maradt az utastársak közül.

Az eltérőnél amikor leszállt, hatalmas port vert fel az induló autó. Kővér meleg ülte meg a mezőt. Tászkáját vállára akasztva indult el a keskeny úton. A gabona-földeket barnult szalma csikozta, az úton szénaszalakat gyűjtött csomóba az eső. Tovább, az erdőnél megállt Mazsola pár percre. Háta mögött messzire volt már a város, negyedóra járás után rálátott már a falura. A gyümölcsfák között egy-egy piros tető jelezte az új épületeket, a túlsó dombon marhacsorda legelt. Csend volt, a főúton suhanó autók zúgása nem ért el eddig. Szénásszekér ereszkedett előtte, gyenge szél hordta illatát. Ahogy utolérte, köszönt a két szalmakalapos férfinak.

Az alacsony kapu mögött felugatott a kutya, amikor benyitott. Néhányat vakkanított még, aztán fejét fölemelve állt előtte. Mazsola megsimogatta, és hozzászólt.

– Hej, ki jár itt, a mindenségét... – könyökölt a tornácra egy bajszos férfi.

– Adjon Isten, sógor! – emelte fel a kezét Mazsola. Odament, kezét fogtak.

– Na, hogy van, mit csinál?

– Lopom a napot. Korbácsot fonok – emelte föl egyik kezében a szíjdarabokat.

Széket tett Mazsola elé, leültek és rágyújtottak. Amióta a sógor kitorste a bokáját, járnia sem szabadott, amíg a repedt csont egészen helyre nem jön.

– A legnagyobb dologidőben – tette előbbre a jobb lábát. – Az asszony lett a gazda, s a leánykák.

Két lányát mindig így emlegeti, pedig egyikük már asszony. Velük tanult meg rendet forgatni, amíg kisebbek voltak.

– Hát ti hogy vagytok? Hogy megy az élet? – hangzott el a szokásos kérdés. Mazsola kurta mondatokkal válaszolt. A sógor poharakat hozott, a tornác párkányára tette.

– Hozd ki a hűtőből a zöld üveget – intett a háta mögé. Mazsola továbbtette a táskáját, és bement a konyhába, az üveggel együtt kicsorbult hamutartót hozott ki. A sógor töltött.

– Na, Isten hozott!

– Egészségünkre!

Egyből kiitták az első pohárral. Mazsola ölébe vette a táskáját, színes tasakot vett elő.

– Beteszem a hűtőbe...

– Nem kellett volna költeni, van itt még, amennyi kell...

Mire visszajött, tele pohárban várta a mézszínű bor. Kigombolta az ingét, fát hordott be és tűzgyújtót hasított, enni adott a csirkéknek. Csöves kukoricát hozott a gabonásból, bedobta a vályúba.

– Szép lett az a két süldő – ült vissza a székre.

– Az, te. Le is lehetne már vágni, akkorák. Még a vasat is megennék... – kacagott a sógor. – Őszire megszabadulunk a nagyobbiktól.

– Eladja?

– Levádjuk, fiam! S azelőtt még egy juhot, kukoricaszédéskor. Be a fagyasztóba, aztán az asszony intézi a többi.

Szekérszögés hallatszott, a sógor a tornác végéből nézett ki az útra.

– Odavan az asszony, napszámossal. Mindjárt hazakerülnek.

Még az erdő fölött járt a nap, amikor megjöttek. Mazsola levetette az ingét, kinyitotta a nagykaput. A nénje ahogy leszállt a szekérről, megölelte és megpaskolta a hátát.

Ilyen legény kellene nekünk is, vagy kettő-három – kacagott, és jobbról-balról cuppanós csókot adott az arcára.

– Tedd, föl, fiam, a kalapot, lássák, ki a gazda – intett a sógor az asszonymak. A szekér beállt a csűrbe, Mazsola elkapta az egyik villát és odaálltak felrakni a szénát. A napszámossal nevezett fiú vizet merített a kútból, jót ivott és szembepancsolta magát. Ingével törülközött meg, aztán felmászott a szénapadlásra.

Mire végeztek, az asszony tüzet gyújtott és ételt melegített. A hűvös konyhában terített asztallal várta őket. Pohárka pálinkával koccintottak, csendben kanalazták a zöldpaszuly levest. A kutya a küszöbnél hevert, és fogát csattogtatva kapott a legyek után.

A sógor közben kisántikált bekötnei a teheneket.

– Töltsél bort – szólott vissza a feleségének.

Mazsola elé nagy tányér tojásrántottát tett a nénje jó darab kolbászokkal, és folyton kínálta a két legényt, vegyenek még. Amikor végeztek, pénzt tett a legény elé az asztal sarkára.

– Még aztán a másik szekérral is, jövő héten... – töltötte közben a bort. A második pohárral már az ajtó között itta meg a legény.

– Menni kell, otthon is van dolog – búcsúzkodott.

Az estéli dologban Mazsola is segített, amit lehetett. Kiment a pajtába, amíg fejt a sógor, ott beszélgettek. Mire végeztek, sűrűsödött a sötét. A háziak ekkor ettek,

aztán a tornácon üldögéltek, majd a nagyszobába húzódtak be. Észre sem vették, mennyire telik az idő.

– Jön a busz is mindjárt – nézte az órát az asszony.

Az autózúgás után nemsokára csattant a kapu, megérkezett a kisebbik lány.

– Hát te itt vagy? – nézett Mazsolára.

– Ez milyen beszéd, te? – emelte föl hangját a sógor.

– Hát a délután telefonáltam, de senki nem volt otthon. Azt akartam tudni, merre leszel a hét végén.

– Már délután eljöttem, alkalmival. Mazsola fényképeket szedett elő, az asztalra tette. Hárman háromfelé kapkodták el.

– Jaj, te, ezt mikor fényképezted? – fordult Mazsolához a nénje. – Úgy nézek ki, mint egy száz esztendősnő.

– Nem is vagy már tizennyolc – kacagta a férje. – Add csak errébb, hadd lássam, milyen leszel, amikor megvénylusz.

Mazsola hamar elaludt, és korán ébredt. A kútnál mosakodott, a sógor a tehénpajtából sántikált elő.

– Egy pohár pálinkát azért megérdemelnénk – ült le a küszöbre. – Ennyi jár nekünk is – intett a szemével Mazsolának.

Az asszony a törlőkendővel csapkodta a legyeket.

– Úgy látszik, süket a hely...

– Nehogy úgy jársz, mint a zenészek. Hogy jární jár, de nem jut! – kacagott az asszony, és egy-egy pohár pálinkát hozott a férfiaknak.

– Még van a korsóban, úgy gondolom...

Reggeli után kávéfőzött az asszony, hátravitte az udvarra a férfiaknak.

– Jó, hogy nem mentünk kaszálni. Hozhattad volna utánunk ki a hegyre – ült le a sógora a fávágó csutakra.

– Hát ha nem jöttetek be a házba...

– Vagyunk bent eleget, egész télen. Annyit ülök melletted, hogy még meg is unod.

– Jól mondod, hallod-e. Ha te tudnád, hogy ez az ember mennyit tud mondani – fordult Mazsolához az asszony. – Elmegettél volna bemondónak a rádióhoz – nézett hátra.

– Igen, de akkor kinek rágnám az oldalát egész nap? Hogy sírnál utánam... Akkora könnyed potyogna, mint egy-egy egres...

Mazsola úgy kacagott, hogy még zörgött a kanál a tányéron a kávé mellett. Aztán ahogy ketten maradtak, komolyabb dolgokról beszélgettek: szénáról, az állatokról meg a földekről. Hogy ne töltsék hiába a napot, gabonát őröltek, a nénje a lányával az ebédet készítette.

Később üres üvegeket keresett Mazsola, és néhány sört hozott az üzletből. A kút mellett hideg vízbe tették, hogy hamarabb lehűljenek. Szőlőkarónak való akácfaakat hegyeztek meg, kézvonóval hántották le a kérgüket. Amikor végeztek, leültek a csűrkapu elé, egy-egy üveg sörrel.

Mára elég, nem vagyunk elítélve – intett a sógor, és jót húzott a sörből. – Temp-

lomba se mentünk...

A hűvös falú templom csendje kiskorától ismerős volt Mazsolának, nyaranta nagyszüleiével ment istentiszteletre. Nagyapja az ünneplő kalapját kereste elő, gondosan lekefélté róla a pilléket, a gyermeknek pedig a cipőfényesítés volt a feladata. A nagymama sötét kendőt kötött, és fehér zsebkendőt fogott a markában. Erős, vékony hangja kihallatszott a többi közül, amikor énekeltek. A gyermekeknek a karzatban volt a helyük, neki ez különösen tetszett, mert mindenkit láthatott odafentről. Templomozás után a férfiak a kocsma előtt üldögéltek, fehér ingben, fekete mellényben és kabátban, ő pedig szívesen maradt a nagyapjával, szájatva hallgatta a fogságról szóló történeteket. Albert bácsinak az óraláncán ötköpekés lógott, Oroszországból hozta, egyszer a nagyapja elkérte, hogy neki is megmutassa. Vajon kinél lehet most az óra meg az ötköpekés?

– Azt mondtátok a múltkor, eladnátok a házat – nézte a cserepeket a sógor.

Mazsola bólintott.

– Régóta nem lakta senki, csak romlott minden...

– Bíró Mózsiék rendes emberek. Amióta ott laknak, javítgatják is. Láttad az új kerítést...

– Nem is a pénz miatt adtuk oda.

– Jó nagy kert van vele, megér annyit, mint a régi ház.

– Nem sok haszon van belőle. Ahhoz itt kellene lakni...

– Te nem költözöl haza, a földből bajos most megélni. De azért kár lenne eldobni azt a jószágot.

A sógor húzott egyet a sörből, és nagyot hallgatott.

– Lakást akarsz venni, vagy autót? Ha kell, adok kölcsön pénzt. Abból a házból úgysem nyersz vagyont, itt nem ér annyit. S ha eladódik, mi lesz a földekkel? Nekünk még az is sok, ami van, nem is tudjuk megművelni az egészet. De a föld... az mindig érték, s ott vannak még az erdők is.

– Nem akarok én semmit se venni – mondta Mazsola.

– Akkor nősulni akarsz? Itt házatok van, s földetek, akármi történhet, arra számítani lehet. Itt meg lehet élni, nem csak a városból áll a világ. Sohasem tudhatod, hova fordul a világ.

Hogy ez itt más világ, azt megérezte már kisgyerekként. Alig várta a vakációkat, hogy hazajöhessen. Saját kutyája, báránya, malaca volt a nagyszüleinél, a kert pedig külön birodalom volt számára. Amióta kiadták a házat, nem is járt oda, még az udvarra se. Most se ment le az Alszegbe, hogy megnézze, pedig milyen szívesen dolgozott a kertben máskor... Mondja el a sógorának, hogy a szülei akarnak megszabadulni a háztól? Pedig amikor a nagyapja ágyba került, azt tervezték, hazaköltöznek, csak éppen munkahely nem került egyiküknek se. Hej, mennyit reménykedett titkon, hogy mégis ideköltöznek... az anyjának már teher a hétvégi munka itt, bár sosem mondja ki. Milyen jó lenne hétfő reggelente a csendes hátsó szobában kakaskukorékolásra ébredni!

– Te sem tudod még, hova alakul az élet. Autóval be lehet járni a városba is minden nap. Látod, Lakatosék is mindent eladtak, amikor elmentek, most pedig más

jószágot vettek, hazaköltöztek.

Az apja sosem szól semmit, nem az ő öröksége. Ha még pár évet éltek volna a nagyszülei, biztosan ők is visszaköltöztek volna. Milyen hamar elmentek egymás után... Mintha most is látná őket a nyári konyhában, az ablak alatti kanapén ülve. És amikor megjöttek az esti busszal, a kapuban várták mindketten.

– Mi is terveztük annak idején, hogy beköltözünk, de hogy egy betondobozban lakjak... nem tudtam rászanni magam. Veszekedtünk is eleget emiatt – kacagott a sógor. – aztán inkább építettem abból a pénzből, amit autóra spóroltunk. A leánykák még kicsik voltak, nekem jó állást ígértek, nénédnek pedig erősen mehetnéke volt. Aztán elmúlt az is – emelte meg az üveget koccintás helyett.

– Na mi van, politikai félóra? – állt a nénje csipőre tett kézzel az ajtóban. – Gyerekek, mert kész az ebéd.

A pálinkásüveg az asztalon volt már, nénje töltött a férfiaknak. Csendben ettek, csak az evőeszközök koccantak a porcelán tányérokon. A kávé a tornácon itták meg, a sógor nagyokat nevetett saját történetein, a nénje tejet és zöldséget csomagolt Mazsolának. Nem ellenkezett, úgyis hiába.

– Tettem paradicsomot s egy kicsi zöld petrezselymet is. Elbírja a busz – túrt bele a nénje Mazsola hajába. Ő az órát nézte.

– Menni kell már? – szólt a sógor. – A sörök is ottmaradtak...

A kapunál kezét fogtak.

– Jövő héten hogy lesz? – nézett a szemébe a sógor. Mielőtt válaszolt volna, a nénje belevágott:

– Mondd meg anyádnak... hogy mi mindig itthon vagyunk.

Mazsola bólintott, és elindult. Vállát lehúzta a táska, visszafordult és intett, mindhárman a kapuban álltak még. Nehéznek érezte minden tagját, nehéz volt a kedve is, kényszeredett mosollyal köszönt a szomszédoknak. Körüllengte a meleg, a virágillat, e még a maradékát sem érezte a szárnyaló kedvnek, ami ide hozta. Mintha nem is haza, hanem világgá indult volna.

Kiadó tér 5. - 170cm x 112cm, olaj-vászon, 2008